

Z A P I S N I K
sa LXVIII sjednice Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju
i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore 26. saziva, održane 2. decembra 2019. godine

Sjednica je počela u 12 sati i 30 minuta.

Predsjedavao je prof. dr Petar Ivanović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali/e poslanici/e, članovi/ce Odbora: Nela Savković Vukčević, Marija Čatović, Ana Nikolić i Mirsad Murić.

Sjednici nijesu prisustvovali/e poslanici/e, članovi/ce Odbora: Genci Nimanbegu, mr Sanja Pavićević, dr Vera Bulatović, dr Strahinja Bulajić i mr Veljko Vasiljević.

U skladu sa članom 65 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, sjednici su prisustvovali poslanici: Radule Novović i Nedžad Drešević.

Pored članova Odbora, u svojstvu predstavnika predlagača, sjednici su prisustvovali: Bojan Paunović, generalni direktor Direktorata za državni budžet Ministarstva finansija, Bojana Janković, saradnica u Direktoratu za budžet Ministarstva finansija.

Po pozivu, sjednici su prisustvovali: Zoran Tomić, sekretar Ministarstva održivog razvoja i turizma, Veljko Vrbica, rukovodilac Službe za opšte poslove, ljudske resurse, finansije, logističku i tehničku podršku u Ministarstvu održivog razvoja i turizma i Đuro Žugić, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Rad sjednice su pratili predstavnici medija.

Pošto je konstatovano da postoji kvorum za rad i punovažno odlučivanje, za sjednicu je utvrđen sljedeći

DNEVNI RED:

- Usvajanje zapisnika sa 63. sjednice -
  - Usvajanje zapisnika sa 64. sjednice -
1. Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2020. godinu;
  2. Tekuća pitanja.

*****

Zapisnik sa 63. sjednice usvojen je jednoglasno.

Zapisnik sa 64. sjednice usvojen je jednoglasno.

*****

1. Prva tačka dnevnog reda – PREDLOG ZAKONA O BUDŽETU CRNE GORE ZA 2020. GODINU

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović istakao je da Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, kao zainteresovano radno tijelo, razmatra Predlog zakona o budžetu u dijelu koji se odnosi na oblasti koje u skladu sa svojim nadležnostima prati i dostavlja mišljenje matičnom Odboru za ekonomiju, finansije i budžet.

Bojan Paunović, generalni direktor Direktorata za državni budžet u Ministarstvu finansija, u uvodnom obraćanju dao je osvrt generalnih principa kojima se Ministarstvo rukovodilo prilikom planiranja budžeta. Navodi da je Predlogom zakona o budžetu za 2020. godinu utvrđen budžet u ukupnom iznosu od 2,57 milijardi eura koji se raspoređuje na tekući budžet, budžet državnih fondova, kapitalni budžet, transakcije finansiranja izdataka i na rezerve. Izvorni prihodi budžeta planirani su u iznosu od 39,6% procijenjenog BDP i veći su za 8,4% u odnosu na planirane za 2019. godinu. Saopštio je da je navedeno povećanje prihoda uslovljeno rastom ekonomske aktivnosti, jednokratnih prihoda po osnovu valorizacije crnogorskih resursa, daljim sprovođenjem mjera fiskalne konsolidacije i borbom protiv neformalne ekonomije. S druge strane, ukupni izdaci budžeta planirani su na nivou od 2,1 milijardi eura, što čini 60,5% BDP, a u odnosu na planirane za 2019. godinu, veći su za 3,1%. Ističe da se kod tekuće budžetske potrošnje, vodilo računa o racionalizaciji tzv. neproduktivnih rashoda, kao što su izdaci za reprezentaciju, komunikacione usluge, nabavke službenih vozila i sl. Kazao je da su sredstva za kapitalni budžet planirana kod Uprave javnih radova u iznosu od 47 miliona eura i da su kod Uprave za saobraćaj izdvojena sredstva u iznosu od 182,9 miliona eura. Najznačajnije izdvajanje u Upravi za saobraćaj se odnosi na realizaciju kapitalnog projekta izgradnje auto-puta, za koji je izdvojeno u narednoj godini 145,7 miliona eura. Ističe da se kroz kapitalni budžet nastavlja ulaganje u realizaciju projekata kojima se unapređuje javna infrastruktura i turistička ponuda, uz nastavak izgradnje prioritetne dionice auto-puta Bar-Boljare. Kazao je da je predviđeni budžetski deficit za 2020. godinu 0,99% BDP. Ističe da se predloženim budžetom nastavlja tendencija smanjenja deficita, budući da je u 2017. godini koja predstavlja godinu početka fiskalne konsolidacije iznosio 5,8 miliona eura. Navodi da su glavne karakteristike budžeta nastavak ekonomskog rasta kroz projektovanu stopu realnog rasta od 3,4% u 2020. godini, značajan rast prihoda budžeta kao rezultat ekonomske aktivnosti sprovođenjem mjera fiskalne konsolidacije i valorizacije crnogorskih resursa. Ukazao je da su se sa visokom stopom ekonomskog rasta i unapređenjem fiskalne pozicije stvorili uslovi za povećanje tekuće budžetske potrošnje tj. planirano povećanje zarada kako bi se unaprijedio standard zaposlenih u posebno važnim sektorima, prosvjeti i zdravstvu, izdvajanja za finansiranje dodatnih usluga u javnoj i zdravstvenoj zaštiti, stvaranje uslova za finansijsku održivost nacionalnog avio operatera. Pored navedenog, napominje da se u 2020. godini ostvaruje suficit tekuće budžetske potrošnje u iznosu od 180 miliona eura ili 3,6% BDP, odnosno primarni suficit u iznosu od 1,1% BDP. Istakao je smanjenje poreskog opterećenja ukidanjem kriznog poreza na dohodak. Zatim, navodi i da su stvoreni uslovi za nastavak sprovođenja reorganizacije javne uprave, kroz isplatu otpremnina zaposlenima uz sporazumni raskid radnog odnosa.

Kada su u pitanju potrošačke jedinice koje imaju nadležnosti u oblastima koje prati Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, kazao je da je kod Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja za 2020. godinu planiran budžet u iznosu od 32,7 miliona EUR-a, što je oko 8,7 miliona EUR-a više u odnosu na 2019. godinu. Kao bitno ističe da značajan dio sredstava, oko 7 miliona EUR-a čine izdvajanja iz evropskih fondova, koji se u ovoj godini registruju u budžetu. Kod Uprave za šume planiran je iznos od 4,8 miliona EUR-a, što je oko 200.000,00 EUR-a više u odnosu na 2019. godinu. Kod Uprave za vode planirano je oko 338.000,00 EUR-a, što je za oko 16.000,00 EUR-a više u odnosu na 2019. godinu. Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, planirana su sredstva u iznosu od 4,4 miliona EUR-a, što je za oko 930.000,00 EUR-a više u odnosu na tekuću godinu.

Napominje, da kada je Ministarstvo održivog razvoja i turizma u pitanju, da su sredstva planirana u iznosu od 10,3 miliona EUR-a, što je za oko 1,5 miliona EUR-a više u odnosu na tekuću godinu. Kod

Agencije za zaštitu prirode i životne sredine sredstva su planirana u iznosu od 1,6 miliona EUR-a, što je za oko 300.000,00 EUR-a više u odnosu na tekuću godinu. Kod Direkcije javnih radova planirana su sredstva od 750.000,00 EUR-a što je za oko 180.000,00 EUR-a više u odnosu na tekuću godinu. Kod Nacionalne turističke organizacije planirana su sredstva u iznosu od 2,3 miliona EUR-a a, što je za oko 260.000,00 EUR-a više u odnosu na tekuću godinu. I kod Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju planirana su sredstva u iznosu od oko 1,6 miliona EUR-a odnosno za 120.000,00 EUR-a više u odnosu na tekuću godinu.

Zoran Tomić, sekretar Ministarstva održivog razvoja i turizma naveo je da budžetom opredijeljena sredstva za 2020. godinu u iznosu od 16,5 miliona EUR-a obezbjeđuju uslove za realizaciju politika Vlade i Ministarstva. Ističe da kada se govori u procentima, na nivou Ministarstva i institucija u njenom sastavu 17,8% sredstava je više opredijeljeno u odnosu na tekuću godinu, kod Agencije za zaštitu prirode i životne sredine 22,4%, Upravi javnih radova 31,9%, Nacionalnoj turističkoj organizacija Crne Gore 13% i Zavodu za hidrometeorologiju i seizmologiju 8% više. Saopštio je da su planirana sredstva kod tekuće budžetske rezerve u iznosu od 1,7 miliona EUR-a za osnivanje, opremanje i početak rada Agencije za zaštitu prostora koja će se baviti rušenjem bespravno sagrađenih objekata. Navodi da će dva projekta biti realizovana iz sredstava koja će se obezbijediti iz kredita: „**Projekat upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje**“ (HOT SPOT) finansiraće se iz kredita Svjetske banke, koji je nastavak projekta upravljanja industrijskim otpadom. Drugi je "**Projekat rješavanja stambenih potreba građana pod povoljnim uslovima (1000+)**" koji se finansira iz kredita banke za razvoj Savjeta Evrope, u iznosu od 10 miliona EUR-a. Kazao je da su kod urbanističko-građevinske inspekcije obezbijeđena sredstva za povećanje broja zaposlenih, za osnivanje društva sa ograničenom odgovornošću koja će se baviti rušenjem nelegalno sagrađenih objekata, kao i sredstva za rušenje do osnivanja firme. Osim toga, navodi da su planirane četiri strategije da se urade u toku sledeće godine: za razvoj turizma, građevinarstvo, stambena strategija i strateški marketing plan turizma i obezbijeđena su sredstva za tu namjenu. Kao značajno ističe da je na stavci "Transferi institucijama" obezbijeđeno 1.185.000,00 EUR-a za rad DOO "Skijališta Crne Gore", koje će moći da funkcioniše od prihoda koje ostvaruje. Napomenuo je da je u oblasti turizma obezbijeđeno 100.000,00 EUR-a za subvenciju kamata za kredite, koje će davati Investiciono-razvojni fond. Kroz kapitalni budžet za očuvanje životne sredine planirano je 1.430.000,00 EUR-a, za unapređenje turističke ponude 8,9 miliona EUR-a i za državnu komisiju za tehnički pregled auto-puta 730.000,00 EUR-a.

Đuro Žugić, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja je naveo da je Ministarstvo finansija pokazalo razumijevanje za potrebe poljoprivrednih proizvođača. Ističe da je prilikom planiranja budžeta za 2020. godinu fokus bio na dvije ključne stvari: subvencije i infrastrukturu. Kazao je da su zahtjevi poljoprivrednih proizvođača iz godine u godinu sve veći, pa samim tim i potreba za subvencionisanjem tih poljoprivrednih proizvođača. Subvencije su veće za 1.100.000,00 EUR-a u odnosu na tekuću godinu i smatra da će biti dovoljno za podmirenje svih potreba u sljedećoj godini. Ukazao je da će budžet subvencija ribarstva u sljedećoj godini biti veći za skoro 70% u odnosu na tekuću godinu, uz kreditna sredstva koja se realizuju sa Svjetskom bankom iz projekta MIDAS. Smatra da je potrebno jačati ovaj sektor koji je bio zapostavljen u prošlosti na uštrb subvencija u poljoprivredi. Ocijenio je da će opredijeljen iznos za poziciju „Infrastruktura“ biti dovoljan da se poboljša život ljudi na selu, kada je u pitanju putna i vodna infrastruktura.

Poslanik Mirsad Murić postavio je pitanje gđinu Tomiću, da li se moglo postići u dogovoru sa Ministarstvom finansija da se više sredstava obezbijedi u kapitalnom budžetu za očuvanje prirode i životne sredine, s obzirom da je otvoreno Poglavlje 27. Drugo pitanje je upućeno gđinu Žugiću a odnosi se na iznos budžetom opredijeljenih sredstava za putnu i vodnu infrastrukturu. Istakao je da postoji nekoliko mjesta u mjesnim zajednicama na teritoriji opštine Rožaje koje oskudijevaju sa vodom i upitao da li Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja može pomoći tim građanima kako bi ostali na tom području.

Poslanica Marija Ćatović navodi da smo svjedoci čestih poplava ne samo zbog globalnog uticaja klime i događaja u prirodi, već tome doprinosi i ljudski faktor koji izaziva probleme koji se događaju u mnogim gradovima. Naime, navodi da je ranije postojala firma za čišćenje podmorja i pijeska kojeg nanose rijeke i zatrpavaju izlaze u more, kako ne bi došlo do povećanja morskog dna. Ističe, kako se to ne radi već duži vremenski period i smatra da je jedan od uzroka poplava u Kotoru i u Risnu, odnosno uopšteno na primorju, što su se stvorili veliki nanosi pijeska na izlazu rijeka i rječica i njihovo ulivanje u more je otežano ili onemogućeno. Postavila je pitanje gđinu Žugiću da li su planirana sredstva za čišćenje i produbljivanje dna rijeke koje se ulivaju u more jer bi, po njenom mišljenju, bilo mnogo manje štete i mnogo manje poplava.

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović dao je komentar na obraćanje poslanice Ćatović i napomenuo da je slično iskustvo i ostalih gradova Bokokotorskog zaliva. Kad je u pitanju rijeka Bojana, navodi da je gotovo identična situacija i da će se na nekom od sljedećih konsultativnih saslušanja vidjeti šta je rađeno na rješavanju ovog problema u odnosu na prethodno konsultativno saslušanje. Mišljenja je da je jedan dio problema rezultat prirodnih tokova, kao što je nastanak mulja, nanošenje kamenja od bujičnih rijeka i potoka, dok je drugi dio problema rezultat nesavjesnog odnosa građana koji bacaju otpad u rijeke, što dodatno utiče na plavljenje. Smatra da treba pokrenuti edukativne kampanje koje će dovesti do jačanja svijesti građana. Uputio je pitanje predstavnicima Ministarstva održivog razvoja i turizma i Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja da li su zadovoljni odobrenim budžetom i da li imaju dodatnih komentara oko iznosa budžeta po pojedinim pozicijama.

Zoran Tomić, sekretar Ministarstva održivog razvoja i turizma je naveo da je Ministarstvo zadovoljno sa odobrenim budžetom.

Đuro Žugić, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja kazao je da je Ministarstvo zadovoljno odobrenim sredstvima za sljedeću godinu.

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović navodi da je ukidanje kriznog poreza u narednoj godini dobra vijest, ne samo sa stanovišta pojedinih politika, nego i sa stanovišta konkurentnosti crnogorske privrede. Što se tiče Ministarstva održivog razvoja i turizma rast budžeta za oko 17% svakako predstavlja značajan rast, ali je ukazao na problem dugoročne održivosti Agencije za rušenje i Skijališta Crne Gore, ukoliko obje institucije ne budu generisale sopstvene prihode. Ocijenio je da se mora povesti računa da obje institucije ostvare sopstvene prihode i ne budu na teret budžeta, odnosno poreskih obveznika. Mišljenja je da rast budžetske potrošnje treba da ide u pravcu korišćenja budžetskih sredstava za razvoj infrastrukture i investicija u Crnoj Gori. Navodi da ne spori značaj zdravstva i prosvjete, ali da treba razmisliti i o efikasnosti sistema prosvjete u Crnoj Gori. Odnosno, kakav je finalni proizvod obrazovnog sistema. Ističe da je bitno zbog konkurentnosti crnogorske privrede da dobijamo obrazovane i kvalitetne ljude. Smatra da pored povećanja plata, treba ići i u pravcu povećanja produktivnosti i kvaliteta obrazovnog sistema. Ocijenio je da ovu problematiku treba strateški sagledati kod programiranja budžeta za sljedeće godine.

Zoran Tomić, sekretar Ministarstva održivog razvoja i turizma odgovarajući na pitanje poslanika Murića pojasnio je da što se tiče životne sredine, tekući budžet Ministarstva i Agencije za zaštitu prirode i životne sredine služi za sprovođenje politike i strategija. Navodi da je obezbijeđeno povećanje sredstava kod monitoringa životne sredine, posebno kod vazduha, da je ranije bilo 7, a sad je 9 mjernih mjesta za mjerenje kvaliteta vazduha.

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović je pojasnio da se pitanje odnosilo na usklađenost odobrenog budžeta i aktivnosti planiranih Strategijom aproksimacije za Poglavlje 27.

Zoran Tomić, sekretar Ministarstva održivog razvoja i turizma navodi da je kapitalni budžet samo jedan manji dio izvora sredstava za zaštitu životne sredine. Sredstva se obezbjeđuju i iz kreditnih

aranžmana sa Njemačkom razvojnom bankom (KfW), Evropskom investicionom bankom, Fondom za Zapadni Balkan, a jedinice lokalne samouprave takođe izdvajaju sredstva za program životne sredine. Navodi da je Vlada nedavno usvojila Program izgradnje kolektorskih sistema i postrojenja za tretman komunalnih otpadnih voda i da je predviđeno da se realizuje do 2022. godine, u ukupnom iznosu od 157 miliona eura. Ističe da je najveći dio sredstava obezbijeđen iz kredita u iznosu od 96 miliona eura, 38 miliona eura je obezbijeđeno iz donacija a preostala sredstva će se finansirati iz kapitalnog budžeta i budžeta jedinica lokalne samouprave. Odgovarajući na pitanje koje se odnosilo na održivost Agencije za rušenje ističe da je osnivanje Agencije za rušenje neophodno kako bi se riješio problem oko izvršenja rušenja, a cijene konzorcijuma koji trenutno vrši rušenje su izuzetno visoke. Navodi da će cijene Agencije za rušenje biti znatno niže. Saopštio je da je zamišljeno da bespravni graditelji snose troškove rušenja, u suprotnom bi se putem sudskih utuženja ostvarivala naplata.

Đuro Žugić, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja odgovarajući poslaniku Muriću, navodi da kada je u pitanju infrastruktura, opredijeljeni budžet za putnu infrastrukturu je 1.520.000,00 EUR-a i za vodnu 1.000.000,00 EUR-a. Kazao je da na početku svake godine Ministarstvo poljoprivrede donosi program podsticanja projekata u vodoprivredi. Šalju se dopisi svim opštinama u Crnoj Gori da kandiduju prioritetne projekte sa svoje teritorije koje one smatraju da treba da uđu u taj program. Projekte koje kandiduju opštine, Ministarstvo stavlja u program koji kasnije usvaja Vlada. Navodi da kad je u pitanju putna infrastruktura, iz nacionalnih sredstava je opredijeljeno 1.520.000,00 EUR-a. Takođe se šalju dopisi opštinama da kandiduju tri prioritetna putna pravca, samo ruralna infrastruktura i navodi da iznos iz nacionalnih sredstava bude dovoljan da se podmire potreba opština u jednoj godini. Ističe da kod vodovodne i putne infrastrukture postoje projekti koji ne mogu da se završe u jednoj godini, nego se rade faze po godinama. Pomenuo je da bi i tu inicijativu trebalo da uputi opština i ističe da je Ministarstvo otvoreno i da na neke zahtjeve mjesnih zajednica lokalnog stanovništva izađe u susret i pomogne u skladu sa raspoloživim sredstvima. Pored toga, navodi da projekat sa Međunarodnim fondom za razvoj poljoprivrede obuhvata sedam opština: Nikšić, Šavnik, Žabljak, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane i Petnjicu i da su za taj projekat povećana sredstva za 150.000,00 EUR-a u ovoj godini. Ističe da je Ministarstvo u pregovorima sa IFAD-om da se kroz sljedeći ciklus finansiranja omoguće dodatna sredstva, kako bi se mogle uključiti i dodatne opštine. Pomenuo je da će Ministarstvo uzeti u razmatranje i opštinu Rožaje ukoliko budu odobrena dodatna sredstva. Odgovarajući na pitanje poslanice Čatović, složio se da su poplave veliki problem u Crnoj Gori. Smatra da je više faktora uzročnik poplava. S jedne strane, rijeke koje su bujičnog tipa, a sa druge neodgovornost pojedinaca. Podsjetio je na problem iz 2017. godine kada se ušće Bojane zatvorilo i da se produblivanjem desnog rukavca riješio problem. Navodi da je od tada rijeka Bojana stalno pod budnom pažnjom kako Uprave za vode, tako i JP za upravljanje morskim dobrom, opštine, Hidrometeorološkog i seizmološkog zavoda, da se prati i mjeri protočnost i reaguje kontinuirano. Smatra da bi to predstavljalo model koji bi mogli primijeniti i u ovim situacijama. Ističe da je Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja potpisalo projekat sa UNDP-om za zaštitu od poplava iz Adaptacionog fonda, u iznosu od 1.400.000,00 EUR-a, za rijeku Bojanu i za rijeku Gračanicu. Namjena sredstava je da se za rijeku Bojanu pripremi dokumentacija za rekonstrukciju nasipa, da se nasipi podignu na neki veći nivo a takođe i da se zaštiti Gračanica i umanji rizik od poplave. Predlaže da opština Kotor uputi inicijativu, kako bi Ministarstvo sagledalo mogućnost kroz ovaj ili neki od budućih projekata. Ističe da je na sjeveru preduzeta akcija čišćenja korita rijeka Lima i Tare, u saradnji sa NVO-ima i opštinama. Ukazao je da će se i u budućem periodu sa takvim akcijama nastaviti.

Predsjednik Odbora, prof. dr Petar Ivanović kazao je da bi inicijativi gđina Žugića mogli pridružiti još jednu inicijativu, koja bi krenula iz Parlamenta. Imajući u vidu, da su Slovenija i Hrvatska bile jako pogođene poplavama prije dvije godine i da se tada aktuelizovalo pitanje čišćenja korita rijeka, smatra da bi od ovih institucija mogli zatražiti jednu vrstu konkretne, praktične pomoći i podjelu iskustava koje imaju a sprovedene aktivnosti su imale za cilj smanjenje poplava i smanjenje posljedica od poplava. Navodi da bi se realizacija te ideje ostvarila preko resornog Ministarstva, ali da na nivou politika i podrške u tom dijelu može i Skupština dati inicijativu.

Poslanica Marija Ćatović je predložila da treba pokrenuti pitanje o formiranju jedne firme koja bi se bavila čišćenjem riječnih korita i obala.

*****

Nakon diskusije Odbor je jednoglasno ocijenio prihvatljivim Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2020. godinu u dijelu koji se odnosi na potrošačke jedinice Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Ministarstvo održivog razvoja i turizma.

Sjednica je zaključena u 13 sati i 20 minuta.

SEKRETARKA ODBORA

mr Milena Kapa

PREDSJEDNIK ODBORA

prof. dr Petar Ivanović